

Besluit

Besluit strekkende tot het verlengen van de accreditatietermijn tot in totaal zes jaar van de opleiding hbo-bachelor Bedrijfskunde en Agribusiness van de Hogeschool Van Hall Larenstein

	Gegevens	
datum	29 mei 2015	Naam instelling : Hogeschool Van Hall Larenstein
onderwerp	Definitief besluit accreditatie hbo-ba Bedrijfskunde en Agribusiness van de Hogeschool Van Hall Larenstein (003429)	Naam opleiding : hbo-bachelor Bedrijfskunde en Agribusiness (240 ECTS)
uw kenmerk	2014-1287	Datum aanvraag : 11 november 2014
ons kenmerk	NVAO/20151379/ND	Graad opleiding : Bachelor of Business Administration
bijlagen	3	Variant opleiding : voltijd
		Extra : Associate degreeprogramma Ondernemerschap (sinds 2007)
		Afstudeerrichtingen : Agrarisch ondernemerschap Agrarische bedrijfskunde Foodmarketing and retail
		Locatie opleiding : Leeuwarden
		Datum goedkeuren : 3 mei 2011
		Datum goedkeuren : 22 april 2014
		Datum locatiebezoeken : 8 en 9 juni 2011, 1 ^{ste} beoordeling
		Datum visitatierapporten : augustus 2011 en december 2012, 1 ^{ste} beoordeling
		Accreditatiebesluit NVAO : Besluit van 20 augustus 2013 looptijd accreditatie van 1 september 2013 tot en met 31 augustus 2016
		Datum locatiebezoek UOB¹ : 10-12 juni 2014
		Datum visitatierapport : 22 oktober 2014

---

¹ UOB = uitgebreide opleidingsbeoordeling

De opleiding is in eerste instantie beoordeeld volgens het kader van de beperkte opleidingsbeoordeling. Dit heeft geresulteerd in een besluit van de NVAO van 20 augustus 2013. Na intrekking van de aanvraag voor de instellingstoets is de opleiding beoordeeld op basis van de aanvullende uitgebreide opleidingsbeoordeling. Daarbij beoordeelde het panel de standaarden die al in de eerste beoordeling aan de orde zijn geweest niet opnieuw. Bij de eerste beoordeling heeft de NVAO bij brief van 8 maart 2012 de instelling aanvullende informatie gevraagd over de rendementcijfers, het opleidingsniveau van de docenten en de studielast, en tevens evaluatiebureau AeQui om aanvullende informatie omtrent de beoordeling van de afstudeerwerken. Bij e-mail van 19 maart 2012 heeft de NVAO de aanvullende informatie ontvangen van Hogeschool Van Hall Larenstein, en per e-mail van 28 maart 2012, van AeQui. In een gesprek met het panel op 18 april 2012 is afgesproken dat het visitatierapport herschreven zou worden. Dit herschreven rapport heeft de NVAO december 2012 ontvangen. Voor de besluitvorming heeft het herschreven rapport als basis gediend.

De NVAO heeft bij e-mail van 1 juni 2013 de instelling om aanvullende informatie gevraagd over de voorzieningen en de examencommissie.

De NVAO heeft de in 2012 en 2013 aangeleverde aanvullende informatie betrokken in haar besluitvorming.

Beoordelingskaders

- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) alsmede het Protocol toetsing Associate-Degreeprogramma door de NVAO.
- Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).
- NVAO | Protocol aanvullende beoordeling | 17 juni 2013.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in de visitatierapporten en de aanvullende informatie deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel van het eerste visitatiepanel van augustus 2011 en december 2012

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel (hierna ook: de commissie).

Op 8 en 9 juni 2011 is de opleiding Bedrijfskunde en Agribusiness (hierna: BAB) van het Van Hall Instituut, alsmede de AD Ondernemerschap, gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is voldoende voor de bacheloropleiding en goed voor de AD.

De opleiding BAB is een vierjarige bachelorstudie (240 EC) die is ontstaan vanuit de meer commerciële en bedrijfseconomische afstudeerrichtingen binnen de landbouwopleidingen. Deze afkomst is nog herkenbaar in de huidige positionering van de opleiding, die zich bevindt tussen de (primaire) landbouwopleidingen en de algemene bedrijfseconomische/-kundige bacheloropleidingen. De opleiding richt zich op studenten die een brede management- of ondernemersopleiding willen volgen die gericht is op de agrifoodsector. De AD Ondernemerschap richt zich op ondernemers in de agribusiness, met een afgeronde mbo-opleiding, die al enkele jaren ervaring hebben met een eigen bedrijf.

Pagina 3 van 12 Het programma van de AD is afgeleid van de major Agrarisch Ondernemerschap van de opleiding BAB. Bij de samenstelling van het AD-curriculum is ervan uitgegaan dat voor toekomstige ondernemers in de agribusiness sommige competenties hetzelfde eindniveau vereisen als de bacheloropleiding.

De doelstellingen

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties voor de bachelor als voldoende en voor de AD als goed. Alle competenties zijn verwerkt in competentiekaarten. Op deze competentiekaarten staan de competentiebeschrijving, de context, de beheersingsindicatoren, de kritische beroepsvaardigheden, kennis, inzicht en attitude weergegeven. Aan de uitwerking van de beroepsproducten zijn de drie beheersingsniveaus toegevoegd, waarbij elk niveau een andere context en beroepsproduct heeft. Het beoogde eindniveau van de opleiding sluit aan bij de algemene, internationaal geaccepteerde beschrijving van de eindkwalificaties: de Dublin Descriptoren. De verbinding met de Dublin Descriptoren is zichtbaar gemaakt op het niveau van de beheersingsindicatoren.

Het aanbod van de AD Ondernemerschap wordt door de commissie als erg positief gezien; deze AD doet precies waarvoor de AD bedoeld is, namelijk het beschikbaar stellen van hoger onderwijs voor een doelgroep die daar anders niet deel aan zou nemen. De eindkwalificaties van de short cycle vormen het uitgangspunt; de invulling van de eindkwalificaties is goed afgestemd op de speciaal hiervoor beoogde doelgroep: ondernemers in de agribusiness, met een afgeronde mbo-opleiding, die al enkele jaren ervaring hebben met een eigen bedrijf.

De onderwijsleeromgeving

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving voor zowel de bachelor als de AD als voldoende. Bedrijfskunde en Agribusiness is een opleiding met een groen hart. De commissie ziet een opleiding die ook voor studenten zonder agrarische achtergrond goed te volgen is. De koppeling met de praktijk wordt adequaat gelegd. Vooral de evenementachtige activiteiten, zoals de leeronderneming en de buitenlandstage worden door de studenten gewaardeerd. De door de opleiding gehanteerde competenties bevatten de beroepscontext, rollen, beroepsproducten en –taken. Aan de beroepsproducten en –taken zijn weer leerdoelen verbonden, die getoetst worden. Per studieonderdeel zijn de leerdoelen en de wijze van toetsing daarvan vastgelegd in de moduleboeken. De commissie heeft kunnen vaststellen dat op deze manier alle vereiste eindkwalificaties van het beroepsprofiel zijn afgedekt. Er zijn naar het oordeel van de commissie echter onderbelichte mogelijkheden voor vernieuwing en verfrissing van het curriculum, onder andere op het gebied van het versterken van het innovatiegedachtegoed en de wijze waarop gekeken wordt naar ondernemingsplannen. In de paragraaf aanbevelingen wordt dit toegelicht.

Het docententeam bestaat uit ervaren docenten. Het merendeel is al vele jaren verbonden aan VHL en de afgelopen paar jaar zijn er enkele jongere docenten aangetrokken. De commissie juicht een nieuwe instroom toe, de recente praktijkervaring van nieuwe docenten wordt in de regel gewaardeerd door de studenten.

De toetsing en het gerealiseerd niveau

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties van de bachelor als voldoende en van de AD als goed.

Pagina 4 van 12 De competenties worden op drie niveaus getoetst. In iedere module wordt een student individueel getoetst. Ook bij groepswork wordt individuele toetsing toegepast, bijvoorbeeld door middel van panelgesprekken. De wijze van toetsing is afhankelijk van wat getoetst moet worden.

Bij het opstellen en nakijken van de toetsen wordt het vier-ogenprincipe toegepast. Bachelorstudenten sluiten het eerste jaar af met een assessment. In een aantal gevallen heeft het assessment tot innovatieve ideeën geleid die daadwerkelijk in productie zijn genomen. Ook in het vierde jaar vindt een assessment plaats. Groepjes van vier studenten laten zien hoe ze in staat zijn om onder hoge druk in een gesimuleerde omgeving een bedrijf duurzaam te leiden.

De commissie heeft diverse modules en bijbehorende toetsen beoordeeld, alsmede kennis genomen van de opzet, werkwijze en uitkomsten van de assessments. Vastgesteld is dat deze adequaat het gevraagde niveau en de gewenste breedte weerspiegelen.

De afstudeeropdracht wordt als bedrijfskundig onderzoek, in projectvorm, voor een externe opdrachtgever uitgevoerd. Voor studenten die plannen hebben om een eigen bedrijf te beginnen, bestaat de mogelijkheid om de afstudeeropdracht in te vullen met het ontwikkelen en opzetten van een eigen bedrijf, mits dat is goedgekeurd door de Examencommissie. Uit een onderzoek onder alumni blijkt dat tachtig procent van hen snel een baan vindt in de agrifoodsector. In vrijwel alle gevallen blijkt het om een relevante BAB-functie te gaan. Studenten die binnen het BA-veld blijven, vinden de aansluiting overwegend voldoende tot goed.

De commissie heeft afstudeerscripties beoordeeld en vastgesteld dat alle scripties in ieder geval van hbo-niveau zijn.

Tevens heeft de commissie vastgesteld dat de becijfering en de kwaliteit van de scripties met elkaar in overeenstemming zijn.

Studenten van de AD Ondernemerschap ronden hun studie individueel af met het opstellen van een ondernemersplan. De AD-studenten zijn achteraf zeer tevreden met hun opleiding. Vaak kozen ze voor deze studie omdat ze het gevoel hadden kennis en vaardigheden te missen, vooral op het gebied van ondernemerschap. Door de opleiding hebben zij hun kennis kunnen verbreden. Een concrete verandering die is opgetreden is dat ze tegenwoordig dankzij hun nieuwe technische en economische kennis op niveau mee kunnen praten met adviseurs die het bedrijf bezoeken. Ook het feit dat ze actuele onderwerpen uit het eigen bedrijf kunnen meenemen in de studie, zoals het onderzoeken van bedrijfsopvolging als onderdeel van de afstudeeropdracht, heeft hen naar eigen zeggen veel gebracht.

De commissie heeft een aantal van de ondernemingsplannen van de AD-studenten beoordeeld en tevens met de betreffende alumni gesproken. De commissie beoordeelt deze eindresultaten als goed.

Aanbevelingen

Naast deze positieve bevindingen, plaatst de commissie op enkele onderwerpen aanbevelingen voor verdere verbetering.

Het thema Innovatie hoort in een bedrijfskundige opleiding terug te komen. De beoordeelde opleiding geeft aan innovatie een centrale plaats te geven, en heeft daarbij nog de ambitie om 'nog dichterbij de innovatie te gaan zitten'. Mede daarom vindt de commissie dat het thema innovatie echt nadere uitwerking behoeft. Op dit moment is er geen sprake van een doordachte, aansprekende en gedeelde visie op innovatie.

Pagina 5 van 12 Het gedachtegoed lijkt vooral de nadruk te leggen op het toepassen van creatieve technieken (brainstormen). Wat in de visitatie onvoldoende naar voren is gekomen is een visie hoe innovatieprocessen worden opgepakt en vormgegeven in de huidige agri-ondernemingen en welke rol bedrijfskundigen daarin spelen.

Bij de bestudering van diverse materialen en toetsen van de opleiding is het de commissie opgevallen dat er veel aandacht uitgaat naar het opstellen van ondernemingsplannen. Dat is in zichzelf begrijpelijk. Wat in het oog springt, is dat deze ondernemingsplannen een nogal traditionele opzet hebben. In de hedendaagse praktijk wordt in de agribusiness steeds meer gewerkt met businesscases. Daarbij worden strategische opties doorgerekend, financiële scenario's geschetst en op grond van een kosten/baten afweging een keuze gemaakt. In de optiek van de commissie staat een dergelijke opzet dicht bij het ondernemerschap.

Het beeld dat bij de commissie is ontstaan naar aanleiding van de steekproef van bachelorafstudeerwerken is dat alle scripties in ieder geval van hbo-niveau zijn. De commissie is van mening dat de elementen die in de onderzoeksleerlijn naar voren komen, slechts deels terug lijken te komen in de afstudeerscripties. De inhoud van de onderzoeksmodule in het derde jaar is op zich goed te noemen (evenals delen van onderzoek in het eerste en tweede jaar), maar onderweg in de studie lijkt er wat verloren te raken.

Derhalve adviseert de commissie de onderzoeksleerlijn door het curriculum explicieter aan te zetten. De verwachting is dat dit de kwaliteit van de afstudeerscripties ten goede zal komen.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (voldoende en goed) en op die grond geeft de commissie een positief advies inzake accreditatie van de opleiding B Bedrijfskunde Agribusiness en AD Ondernemerschap.

Aanbevelingen NVAO

De NVAO onderschrijft alle aanbevelingen van het panel in het bijzonder de aanbevelingen om:

- een doordachte, aansprekende visie op innovatie te formuleren;
- de onderzoeksleerlijn in het curriculum nader te expliciteren;
- in de ondernemingsplannen meer gebruik te maken van businesscases;
- maatregelen te nemen om de uitval te beperken.

Hogeschool Van Hall Larenstein richt zich met het opleidingsaanbod op de ontwikkeling van een duurzame samenleving op de domeinen Animals and Business, Delta Areas and Resources en Food and Dairy.

De opleiding Bedrijfskunde en Agribusiness in Leeuwarden is ontstaan vanuit de meer commerciële en bedrijfseconomische afstudeerrichtingen binnen de landbouwopleidingen. Deze afkomst is nog herkenbaar in de huidige positionering van de opleiding, die zich bevindt tussen de (primaire) landbouwopleidingen en de algemene bedrijfseconomische/kundige bacheloropleidingen.

De opleiding richt zich op studenten die een brede management- of ondernemersopleiding willen volgen gericht op de agrifoodsector.

Aan de bacheloropleiding is ook een Ad Ondernemerschap verbonden, die zich richt op ondernemers in de agribusiness, met een afgeronde mbo-opleiding, die al enkele jaren ervaring hebben met een eigen bedrijf.

De ruim 150 studenten in deze opleiding in Leeuwarden kunnen op dit moment kiezen tussen de majors Foodmarketing & Retail, Duurzame innovaties en business, Agrarische bedrijfskunde en Agrarisch ondernemerschap. De gerichtheid op duurzame ontwikkeling blijkt ook uit de koppeling van de opleiding met het lectoraat biobased economy.

Inleiding

Hieronder volgt een samenvatting van de oordelen per standaard en het samenvattend oordeel. Allereerst wil het panel een aantal opmerkingen maken.

Het panel spreekt zijn waardering uit voor de kritische reflectie. Deze was niet alleen informatief maar zeker ook zelf-kritisch en reflectief. Zowel de documentatie als de open gesprekken hebben ertoe geleid dat het panel zich een goed beeld kon vormen van de situatie.

Het viel het panel op dat de studenten die het gesproken heeft zich veilig voelden en zonder schroom of tekenen van stigmatisering spraken over hun functie-beperkingen. Het panel vindt dit een compliment waard; niet alleen voor de betreffende studenten maar ook voor begeleiders, docenten en medestudenten die gezamenlijk een sfeer van respect en openheid weten te scheppen. Hieronder de oordelen per standaard.

Standaard 6 en 12: Begeleiden van studenten met een functiebeperking

De ambitie van de hogeschool om op het gebied van begeleiding van studenten (met een functie- beperking) tot de top 3 hogescholen in Nederland te behoren is duidelijk waarneembaar in de opzet en uitvoering van de begeleiding. Naast het duidelijk in kaart hebben van de verschillende doelgroepen heeft de hogeschool de begeleiding van studenten met een functie-beperking (FB) gestroomlijnd door daar waar maatwerk nodig is maatwerk te leveren en daar waar standaardoplossingen voldoen deze grondig uit te voeren.

In de begeleiding staat de zelfregie van de student centraal en blijft de begeleiding beperkt tot de studie, met mogelijke doorverwijzing naar anderen voor zaken die niet direct de studie betreffen. Het panel onderschrijft deze uitgangspunten en focus van harte.

Opleiding Bedrijfskunde en Agribusiness en Ad-programma Ondernemerschap

Het systematisch vastleggen van afspraken omtrent begeleiding in een contract en het toetsen van het contract aan bijvoorbeeld het Onderwijs- en Examenreglement (OER) vindt het panel getuigen van de gedegen aanpak. Ook het laten tekenen van het contract door de verschillende partijen, die elk een eigen verantwoordelijkheid hebben, vindt het panel sterk.

Pagina 7 van 12 Het decanaat heeft voor specialistische hulp een lokaal medisch-sociaal netwerk achter de hand.

De informatievoorziening op studievoortgangsgebied laat te wensen over. Omdat de hogeschool hiervoor een verbetertraject opgezet heeft en omdat de overige voorzieningen prima in orde zijn, komt het panel voor deze standaarden voor de opleiding en het Ad-programma tot het oordeel 'goed'.

Standaard 8: Personeel

Het personeelsbeleid is hogeschoolbreed vastgesteld en geïmplementeerd. Het panel constateert dat het hogeschoolbrede personeelsbeleid en de doorwerking daarvan in de opleidingen duidelijk waarneembaar zijn op zowel individueel niveau als in teamverband. Het personeelsbeleid is eveneens zichtbaar in de aanpak van bijvoorbeeld de werkdruk. Het panel waardeert de enorme drive van docenten en begeleiders om naast inhoudelijke items ook teamontwikkeling en ondersteunende zaken aan te pakken en concludeert daaruit dat het personeelsbeleid vruchten afwerpt.

De hogeschool voldoet (vrijwel) aan de gestelde doelen op het gebied van scholing en didactische kwalificaties. De personele omvang is met een staf- student ratio van 1:21 relatief hoog. Toch is werkdruk een item; de hogeschool bespreekt dit structureel met haar docenten en heeft maatregelen genomen om de werkdruk te reguleren.

Het auditteam beoordeelt standaard 8 met een 'goed'.

Standaard 13, 14 en 15: Kwaliteitszorg

Het panel constateert dat alle opleidingen planmatig periodiek de onderwijseenheden evalueren op minstens de items die VHL-breed zijn afgesproken aan de hand van meetbare doelen. Hiermee en met de externe evaluatiemogelijkheden als de NSE-enquête en de HBO-monitor bewaken de opleidingen de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties.

De planning en uitvoering van de evaluaties zijn in elke opleiding structureel belegd bij de kwaliteitscoördinator. De opleidingen verwerken de resultaten van enquêtes in onder andere de managementinformatie. Het panel is van oordeel dat zowel de opzet en uitvoering van enquêtes aan de hand van meetbare doelen als het genereren van managementinformatie goed belegd en uitgevoerd zijn. Het panel komt tot het oordeel 'goed' voor standaard 13.

Kwaliteitszorg is zeker geen 'papieren tijger' bij VHL maar een levend systeem dat meerwaarde levert voor de (dagelijkse) praktijk van onderwijsuitvoering. De uitkomsten van de verschillende evaluaties leiden er aantoonbaar toe dat de opleiding, daar waar gewenst/noodzakelijk, verbetermaatregelen treft om haar doelen te realiseren. Het panel trof hiervan vele voorbeelden aan. De resultaten en analyses van enquêtes leiden ook tot hogeschoolbrede verbeteracties. Het panel spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop de kwaliteitscycli op hogeschoolniveau, locatieniveau en opleidingsniveau elkaar beïnvloeden en versterken. Het panel komt voor standaard 14 tot het oordeel 'goed'.

Het panel heeft vastgesteld dat de betrokkenheid van de diverse partijen als opleidingscommissie, examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en afnemend werkveld goed geregeld is.

Het panel spreekt zijn waardering uit voor de (pro)actieve rol van de examencommissie. De opleiding koppelt de resultaten en enquêtes en verbeteracties systematisch terug.

Het panel komt hiermee voor standaard 15 tot het oordeel 'goed' voor de opleiding en het Ad- programma.

Pagina 8 van 12 *Algemene conclusie:*

Op grond van de hierboven vermelde oordelen en de beslisregels van de NVAO, komt het panel dat de aanvullende beoordeling uitvoerde tot het eindoordeel 'positief' voor deze opleiding en het Ad-programma Ondernemerschap.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen die het panel bij de aanvullende beoordeling heeft gedaan en herbevestigt de aanbevelingen van de eerste beoordeling.

Besluit

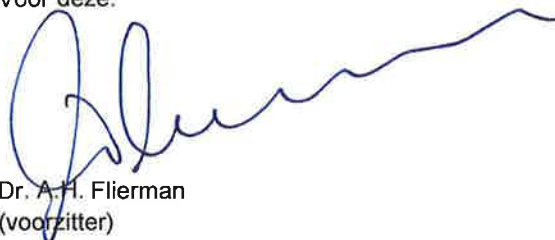
Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 9 april 2015 naar voren te brengen. Bij e-mail van 6 mei 2015 heeft de heer B. Schulte, senior beleidsmedewerker, namens het bestuur van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele aanpassingen.

De NVAO besluit de accreditatietermijn te verlengen van de hbo-bachelor Bedrijfskunde en Agribusiness (240 ECTS; variant: voltijd; locatie: Leeuwarden) en Associate degree programma Ondernemerschap van de Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Agrarisch ondernemerschap, Agrarische bedrijfskunde en Foodmarketing and retail. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit is van kracht tot en met 31 augustus 2019.

Den Haag, 29 mei 2015

De NVAO
Voor deze:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A.H. Flierman', written over a light blue horizontal line.

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel <i>voltijd</i>	Beoordeling door het panel <i>Associate degree-programma</i>
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	voldoende	goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	voldoende	voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	voldoende	goed
Eindoordeel		Voldoende	Goed

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel	Beoordeling door het panel AD-programma
1. Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen		
2. Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.		
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.		
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.		
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.		
	6. Het programma is studeerbaar.	G	G
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.		
	3. Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.	G
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.			
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.			
4. Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.		
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	G	G
5. Kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	G	G
	14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.	G	G
	15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.	G	G
6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	16. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.		
Eindoordeel		Positief	Positief

- R. Kloosterman, directeur, AeQui, vanaf 2002 werkzaam op het gebied van visitaties en zit met regelmaat commissies voor (voorzitter).
- W. Fokkema, Manager kennistransfer, UvA (en was tot 2010 CEO van Lactive);
- J. Nijboer, Manager agrarisch, Rabobank;
- G. Buis, van 1993 tot en met 2008 hogeschooldocent, Hogeschool Utrecht (domein gezondheidszorg);
- student-lid: A. Jelsma, Masterstudent Transport & Logistics, TU Delft.

Het panel werd ondersteund door A. van Noort, secretaris (gecertificeerd).

- Drs. W.G. van Raaijen is senior adviseur en partner bij Hobéon. Sinds 2004 treedt hij veelvuldig op als lead-auditor (voorzitter) bij accreditatie-audits in het hoger onderwijs.
- Ir. W.T. Fokkema is werkzaam binnen het Technology Transfer Office. De belangrijkste rol hierin is om zakelijke overeenkomsten met bedrijven te sluiten zodat de kennis van de universiteit in processen en producten toegepast kan worden.
- Dr. Ir. T. de Bruijn is als lector werkzaam binnen het Kenniscentrum Leefomgeving van hogeschool Saxion. Daarnaast is hij directeur van stedenbouwkundig bureau IAA.
- N. Kreuze is vierdejaars student commerciële economie.

Het panel werd ondersteund door B. Verstegen, secretaris (gecertificeerd).